

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออก จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตภาคตะวันออก จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) for windows สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบในการศึกษาค้นคว้า และทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าวิกฤติ (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนเพศชาย ผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิง ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนทุกด้านในระดับมาก
2. ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนทุกด้านในระดับมาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนเพศชายกับผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิงมีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิงมีสมรรถภาพการบริหารงานโดยรวมการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานปกครองนักเรียน การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารงานอาคารสถานที่แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนเพศชาย
4. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มาก กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย มีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนแตกต่างกัน โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากมีสมรรถภาพการบริหารงานทุกด้านแตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย
5. ผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีสมรรถภาพการบริหารงานแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีสมรรถภาพการบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชนและการบริหารงานอาคารสถานที่สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีสมรรถภาพการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารงานอาคารสถานที่แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง

6. ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานมีความเห็นต่อสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตภาคตะวันออก ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเพศชาย ผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิง ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก และผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนทุกด้านในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันต่างมีโอกาสได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านการบริหาร และหลักการปฏิบัติเท่าเทียมกัน จากการได้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรพัฒนาผู้บริหารชั้นสูงก่อนการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน จึงทำให้มีศักยภาพการบริหารงานในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2528, หน้า 1) ให้แนวคิดไว้ว่า การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยหวังให้มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจริงจัง มีผลให้เกิดการเรียนรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ มีความสามารถในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบได้ผลใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ ในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมค่อนข้างสูงและรวดเร็ว ความสำคัญของปัจจัยด้านพื้นฐานการศึกษากับการบริหารงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาจึงอาจจะเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องกระตือรือร้นพัฒนาสมรรถภาพการบริหารงานของตนเองในฐานะของผู้นำ ดังที่ เทียน ทองแก้ว (2545, หน้า 37) กล่าวว่า เป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องพัฒนาภาวะผู้นำให้มีความสามารถในการเป็นผู้บริหารอยู่ในระดับสูงและมีรูปแบบที่สอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อที่จะทำให้เกิดการจงใจให้มีวิสัยทัศน์ในองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ และปัจจัยต่าง ๆ ในการบริหารที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์ของ มาสโลว์ (Maslow, 1944, p. 396) ที่กล่าวว่า มนุษย์จำเป็นต้องค้นรณชวนขวายเพื่อสนองตอบความต้องการของตน ซึ่งความต้องการนอกเหนือจากความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย คือ ความต้องการทางด้านสังคม ต้องการการยอมรับ และเกียรติยศศักดิ์ศรี ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องพยายามใช้ความสามารถบริหารงานให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีมาตรฐานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในวงการผู้บริหารโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียน ทั้งเพศชาย

เพศหญิง ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก และผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพในการบริหารงานโรงเรียนทุกด้านในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิวัตร ประเสริฐพันธ์ (2545) ที่พบว่าสมรรถภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนทุกด้านในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะการบริหาร ความคิดรวบยอด และทัศนคติในการปฏิบัติงานทุกประเภท โดยสามารถนำวิธีการ และความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่เป็นจริง ซึ่งเป็นพฤติกรรมกรรมการบริหารที่สังเกตเห็นได้ และมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในทางบวก (Good, 1973, p. 121) กล่าวได้ว่า สมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ปรากฏเป็นการใช้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อบริหารงานให้ถูกลงตามเป้าหมาย เป็นพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และอุปนิสัย แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการคิด การปฏิบัติ และการแก้ปัญหา มีความเป็นรูปธรรมที่บุคคลสังเกตเห็น หรือประเมินค่าได้ สามารถบริหารงานโดยใช้ความคิดในเชิงกลยุทธ์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการสื่อสารวิสัยทัศน์ของงาน และสามารถดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จ โดยมีทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมาย (คณีย์ เทียนพุด, 2539, หน้า 18) ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกด้านในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัชชัย ศรีภูมิสวัสดิ์ (2539) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย มีสมรรถภาพสูงในด้านคุณลักษณะ เจตคติ ด้านความรู้ และด้านพฤติกรรมกรรมการบริหาร นอกจากนี้ โกศล ไชยขาว (2540) ศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 4 มีทักษะการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับดีมาก

3. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนหญิงมีสมรรถภาพการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานปกครองนักเรียน การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานโรงเรียนโดยรวมสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานในด้านดังกล่าวเป็นการบริหารงานที่ต้องใช้ทักษะการสื่อความหมาย การสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารต้องมีความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์ การสื่อสารทั้งด้วยการพูด การเขียน การใช้สื่อเพื่อการสื่อสารติดต่อกับบุคคลทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ มีความเข้าใจในข้อมูล

ข่าวสาร และสามารถเลือกใช้ทฤษฎีในการสื่อสารมาดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม (Knezevich, 1984, p. 16) ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นลักษณะเด่นทางบุคลิกภาพโดยธรรมชาติของเพศหญิง ดังที่ กันยา สุวรรณแสง (2539, หน้า 22) กล่าวว่า ความแตกต่างในด้านบุคลิกภาพระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย ได้แก่ เพศหญิงจะมีความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ และความสามารถในด้านภาษามากกว่าเพศชาย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิงมีสมรรถภาพการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานปกครองนักเรียน การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานโรงเรียนโดยรวม สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนชาย

4. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มากมีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนทุกด้านสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อยทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์ทำให้เกิดทักษะในการบริหารงาน ซึ่งจากสภาพความเป็นจริงจะพบว่าประสบการณ์ของบุคคล มีความสัมพันธ์กับการวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ การฝึกทักษะ การสร้างทัศนคติ และการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ จรรยา สุวรรณทัต และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2531, หน้า 52) กล่าวว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีผลต่อความคิดและการตัดสินใจของบุคคล เช่นเดียวกับ ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์ (2533, หน้า 44) กล่าวว่า ประสบการณ์เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร และทำให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ทำความเข้าใจ มองเห็นปัญหาได้ชัดเจน ถูกต้องตามความเป็นจริง ทำให้เกิดทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน กล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารมาก ย่อมมีความรู้ ความสามารถ และทักษะซึ่งเกิดจากการปฏิบัติ จึงทำให้มีสมรรถภาพการบริหารงาน มีภาวะการตัดสินใจสูง และสามารถบริหารงานร่วมกับองค์กร หรือชุมชนได้โดยไม่มีอุปสรรค อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับในสังคมโดยทั่วไป ดังนั้น การประสานสัมพันธ์จึงเป็นไปได้โดยสะดวก ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มากมีสมรรถภาพการบริหารงานสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย

5. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีสมรรถภาพการบริหารงานโดยรวม การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารงานอาคารสถานที่ สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานด้านดังกล่าวมีความซับซ้อน ผู้บริหารต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจในงานและทักษะการบริหารอย่างครบถ้วน ดังที่ แคทซ์ (Katz, 1955, p. 42) กล่าวว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะต่าง ๆ ของการเป็นผู้นำ ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิคซึ่งเป็นทักษะที่ต้องใช้สมรรถภาพในด้านความรู้ความสามารถ วิธีการ เทคนิค อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ โดยอาศัยจากประสบการณ์ การศึกษาอบรมที่ตนเองได้รับ มีทักษะด้านมนุษย ซึ่งเป็นการใช้ความสามารถ

พิจารณาตัดสินใจในเรื่องการทำงานร่วมกับคน และการสร้างแรงจูงใจ มีทักษะการมองภาพรวมของหน่วยงาน ซึ่งต้องใช้ความเข้าใจในความซับซ้อนของงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ การจัดบุคคลเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ รวมทั้งการปรับปรุงพัฒนาหน่วยงานให้ก้าวหน้า กล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานให้สำเร็จลุล่วงได้โดยอาศัยทักษะการวางแผนดำเนินการ การจัดการเกี่ยวกับกำลังคนด้วยการสั่งการ และควบคุม กำกับ การปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่องกัน (ธงชัย สันติวงษ์, 2534, หน้า 94) ประสิทธิภาพในการบริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยพิจารณาคุณสมบัติสองประการ คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2537, หน้า 24) ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่จึงเป็นผู้มีประสิทธิภาพในการบริหารสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการ การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารงานอาคารสถานที่ สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประกอบ ชมจันทร์ (2539) ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ใช้สมรรถภาพในการบริหารงานทั่วไปในระดับมาก

6. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพการบริหารงานธุรการสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารโรงเรียนขนาดกลางใช้ความสามารถทางการบริหารในระดับสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากขอบข่ายของงานและบุคลากรมีจำนวนมากว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับที่ ธงชัย สันติวงษ์ (2534, หน้า 194) กล่าวว่า ขนาดขององค์การมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานภายในองค์การประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อย เมื่อองค์การมีขนาดใหญ่ขึ้นกิจการในองค์การก็จะมี ความซับซ้อนตลอดจนทรัพยากรบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่ จะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันด้านเป้าหมายในการจัดการศึกษา กล่าวคือ โรงเรียนขนาดกลางส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ในด้านต่าง ๆ ไม่สูงเท่ากับโรงเรียนขนาดใหญ่ และไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หากแต่มุ่งให้มีความรู้ความสามารถเพื่อการประกอบอาชีพ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางจึงดำเนินการบริหารงานโดยให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา และมุ่งเน้นในด้านบริการธุรการ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพการบริหารงานธุรการสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

7. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนเกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการปฏิบัติและประเมินได้ โดยพิจารณาจากลักษณะของงานหรือวิธีปฏิบัติงานของผู้บริหารเป็นสำคัญ ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 22) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของงาน เช่นเดียวกับ กอร์ดัน (Gorton, 1987, p. 47) ได้กล่าวว่า สมรรถภาพของผู้บริหารเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน ดังนั้น สถานภาพของผู้เกี่ยวข้องจึงไม่เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความคิดเห็นให้มีความแตกต่างกัน กล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประเมินสมรรถภาพในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนจากดัชนีบ่งชี้ซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน จึงทำให้ความคิดเห็นต่อสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ ศิริ เจริญวัย (2532, หน้า 12) ได้กล่าวว่า สมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ และมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในทางบวก ดังนั้น เมื่อผลงานที่ปรากฏแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานทุกด้านของผู้บริหาร จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิงมีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนเพศชายในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานปกครองนักเรียน การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารงานอาคารสถานที่ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออก ควรพิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการอบรมหรือสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนเพศชาย ให้ตระหนักในการพัฒนาตนเองให้มีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนด้านดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มากมีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนหลายด้านสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดในเขตภาคตะวันออก ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเพศหญิงมีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนเพศชาย รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีสมรรถภาพการบริหารงานโรงเรียนสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ดังนั้น จึงควรทำการวิจัยซ้ำ (Replication) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน ทั้งควรศึกษาแนวคิดถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนที่มีสถานภาพดังกล่าว